loogias, aga ka sotsiaalökonoomias on sotsiaalse resp. majandusruumi probleem omandanud kesksemat tähendust alles viimastel aastakümnetel [1]). Nii teeb Leopold von Wiese vahet „geofüüsilise naabruse" *(„geophysische Nachbarschaft")* ja „kaugkontakti" *(„Fernkontakt")* [50], ühes hilisemas töös [51] „sotsiaalsfääri" *(„Sozialsphäre")* ja „kehademaailma" *(„Körperwelt")* vahel. Seejuures kaeb ta reaalse maailma tervikut kombinatsioonina kehalisest, individuaal-hingelisest ja sotsiaalsest, pidades mõeldava „sotsiaalsfääri" irdumist paratamata vajaliseks. Tugeva majandusgeograafilise kallakuga Kuske [22], kes on eestkätt huvitatud „majandusruumi" *(„Wirtschaftsraum")* kujutelmade praktilisest kasutatavusest, eristab „loodusruumi" *(„Naturraum")* ja „kultuurruumi" *(„Kulturraum")* resp. „naturaalmajandusliku ruumi" *(„naturalwirtschaftlicher Raum")* ja „kapitalimajandusliku ruumi" *((„kapitalwirtschaftlicher Raum").* Sellega ei evi ta tunnetusteoreetilisi pretensioone, küll aga reedab ta käsitlus ökumeenilise problemaatika sugemeid ja tähendab vallandumist „terrestrilisest seosest" thünenliku sotsiaalfiguuri kujutelma suunas. Mis puutub „ruumimajanduse" *(„Raumwirtschaft")* teooriasse, siis võib seda mõista kahte moodi, esiteks, kas teooriana poliitilis-majanduslikust ühikust, mille nimetus „rahvamajandus" peab ilmestama poliitiliste ja majanduslike kujundusjõudude koostoimet või, teiseks, teooriana ruumistsõltuvaist ja ruumitäitvaist majandusjõududest. Arendades ruumimajanduse teooria ideid ruumiteadlikuks kujundikirjelduseks, leiab Weigmann [49] kujundikirjelduse matemaatilises ruumis olevat ebarahuldava ja väidab, et ainult teine ruumimajandusteoreetiline mõistmisviis viib ehtsate majandussõltumuste tunnetamisele, kuna „fiktiivse rahvamajanduse" ruumipiir olevat vaid poliitilise loomusega, sellal kui alles „turumajanduslikud ruumikujundid" evivat puhtökonoomilisi piirjooni.

Kuigi Pintschovius, kes sotsiaalse ruumi probleemile on pühendanud terve raamatu, arvab, et „ettenähtaval ajal oleks meelevaldne kõneleda ühikulisest sotsiaalsest ruumist" ja kahtleb, „kas sotsiaalne sõltumus üldse areneb lihtsa selge ruumiühiku suunas" [27, lk. lk. 75—76], tuleb ometi möönda, et sotsiaalse ruumi kujutelm, mis varemalt oli vaid selgitav fraas, on üha rohkem täitumas ainelise sisuga. Sotsioloogiliselt selgepiirdelisimaks võib pidada Sorokin'i kontseptsiooni [34, lk. lk. 3—9],

---

1) „Horisontaalset ja vertikaalset viimaste aastakümnete jooksul" on käsitanud Saitzew [33]. Terve rea näiteid ja arutlusi „sotsiaalse ruumi" mõiste senise rakenduse kohta toob Pintschovius oma raamatus „Das Problem des sozialen Raumes" [27].

Tartu VI, lk. 241